

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ

***АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО
СУПРОВОДУ ТА РОЗВИТКУ
СУБ'ЄКТІВ СПОРТИВНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ***

***Матеріали IV Всеукраїнської наукової електронної
конференції (м. Київ, 29 жовтня 2021р., Україна)***

Київ 2021

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
І СПОРТУ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ТУРИЗМУ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ**

**Актуальні проблеми
психолого-педагогічного супроводу та
розвитку суб'єктів спортивної діяльності**

**МАТЕРІАЛИ ІV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
ЕЛЕКТРОННОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(м. Київ, 29 жовтня 2021р., Україна)**

КИЇВ – 2021

УДК 796.01+378:159.9

ББК 74.00я88

**Друкується згідно з рішенням Вченої ради Національного університету
фізичного виховання і спорту України
наказ №246- заг. від 30.08.2021р.**

Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності: Матеріали IV Всеукраїнської наукової електронної конференції (м. Київ, 29 жовтня 2021 р.) / Відповід. ред.: Т. М. Булгакова. – Київ, 2021. – 164с.

Збірник містить тези учасників IV Всеукраїнської наукової електронної конференції «Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності» (29 жовтня 2021 р.). Матеріали розкривають результати досліджень студентів-початківців та науковців у сфері психології, педагогіки, фізичного виховання і спорту. В тезах висвітлюються такі напрями: актуальні напрями психологічного забезпечення та супроводу в фізичному вихованні і спорті, педагогічні аспекти підготовки та розвитку суб'єктів спортивної діяльності, рухова активність та психолого-педагогічні аспекти формування здорового способу життя.

Матеріали збірника призначено для студентів (бакалаврів та магістрів), молодих вчених, науковців і практиків, які цікавляться проблематикою психолого-педагогічного супроводу суб'єктів спортивної діяльності.

Редакційна колегія:

Петровська Т. В., к. пед. наук, професор, завідувач кафедри психології і педагогіки
Воронова В. І., к. пед. наук, професор кафедри психології і педагогіки
Гринь О. Р., к. пед. наук, професор кафедри психології і педагогіки
Фольварочний І. В., доктор пед. наук, доцент кафедри психології і педагогіки
Жукова Г.В., к.пед.наук, старший викладач кафедри психології і педагогіки
Булгакова Т. М., к.пед.наук, старший викладач кафедри психології і педагогіки

Матеріали надруковані в авторській редакції. За зміст матеріалів і достовірність наведених даних несуть відповідальність автори публікації та їх наукові керівники.

Шутова Світлана, Назаренко Людмила, Лебедь Аліна ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ВИКОРИСТАННЯ РУХЛИВИХ ІГОР В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАНЦІВ ДЮСШ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ В ІГРОВИХ ВИДАХ СПОРТУ.....	66
--	-----------

II. ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ТА РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Береженна Ліна ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РОЗУМОВОГО ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	69
Булгакова Тетяна НОВІ ВИДИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ COVID-19.....	71
Булгакова Тетяна ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ СУБ'ЄКТІВ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	72
Гулбані Раїса ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЛЕГКОАТЛЕТІВ СЕРЕДНЬОВІКІВ.....	73
Гулбані Раїса КОРЕКЦІЙНІ ЗАХОДИ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	75
Жукова Галина, Булгакова Тетяна ІДЕЇ ПОЗААКАДЕМІЧНОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ СУБ'ЄКТІВ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	77
Жукова Галина ПОТЕНЦІАЛ ПОЗААКАДЕМІЧНОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СУБ'ЄКТІВ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	78
Колій Маргарита ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	79
Лебедик Леся АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ СУБ'ЄКТІВ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДО СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.....	81
Муса Джаміль Салім Алсарайрех ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТОК ТВОРЧИХ ПРОФЕСІЙ З ЕЛЕМЕНТАМИ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	83
Папіна Марія ЗАСТОСУВАННЯ ПСИХОДІАГНОСТИЧНИХ МЕТОДИК У СПОРТІ.....	85
Перепелиця Анна ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРОГРАМИ ТРЕНІНГУ З ПРОФІЛАКТИКИ ТА ПОДОЛАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У СПОРТСМЕНІВ.....	86
Петрик Дмитро ДЕЯКІ АСПЕКТИ В НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ РУКОПАШНИМ БОЄМ.....	87

спортивному залі (на стадіоні) і поява он-лайн-тренувань за індивідуальним планом з подальшим звітом про них. Спортсмени виявилися не готові до припинення змагань: «Було не зовсім звично закінчувати сезон: нас всіх відправляли додому, так як не було де тренуватися, і сезон був закінчений без виявлення переможця; «Замість 6 стартів в сезоні було тільки 2». У нинішній ситуації більшості опитуваних особливо не вистачало спілкування, взаємодії з родичами, друзями, колегами. У період пандемії скоротилися контакти з друзями, колегами, сім'єю. Примітно, що лише кілька учасників дослідження відзначили брак грошей і здоров'я. Також спортсмени виділяли в якості фактору сильного стресу дефіцит прогулянок на вулиці.

Висновки. Аналізуючи отримані дані, можна визначити низку рекомендацій щодо організації тренувального процесу в умовах вимушеної самоізоляції. Дотримання режиму дня, включаючи рівень рухової активності, є необхідною умовою для збереження і зміцнення здоров'я спортсменів, тому необхідно правильно розподіляти час між навчальними заняттями, відпочинком і прийомами їжі, а також виділяти достатню кількість часу для тренувального процесу. Організація тренувань в онлайн режимі повинна супроводжуватися програмним забезпеченням, що підтримує, в тому числі, облік енерговитрат, які оцінюватимуть інтенсивність занять, і ряд інших показників. Необхідна організація підтримки спортсменів з боку тренерів, методистів, спортивних лікарів: організація чатів, груп в соціальних мережах, де може здійснюватися неформальне спілкування спортсменів і тренерського складу, де можуть викладатися інструкції до тренувальних занять, обговорюватися особливості адаптації занять під домашні умови. Рекомендується участь спортивних психологів в організації групових занять в дистанційному форматі, а також індивідуальний супровід спортсменів у вигляді психологічних консультацій.

1. Escamilla-Fajardo P, Núñez-Pomar JM, Calabuig-Moreno F, Gómez-Tafalla AM. Effects of the COVID-19 pandemic on sports entrepreneurship. *Sustainability*. 2020;12(20):8493.
2. Pons J, Ramis Y, Alcaraz S, Jordana A, Borrueco M, Torregrossa M. Where did all the sport go? Negative impact of COVID-19 lockdown on life-spheres and mental health of Spanish young athletes. *Front Psychol*. 2020;11:611872.

ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ВИКОРИСТАННЯ РУХЛИВИХ ІГОР В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАНЦІВ ДЮСШ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ В ІГРОВИХ ВИДАХ СПОРТУ

**Шутова Світлана, Назаренко Людмила, Лебедь Аліна
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ**

Актуальність дослідження. Досягнення високої спортивної майстерності спортсменами в ігрових видах спорту, передбачає своєчасне та досконале опанування ними усього комплексу знань, навичок та умінь з виду спорту, що вимагає багаторічної науково обґрунтованої навчально-тренувальної роботи з вихованцями. Відомо, що ефективність оволодіння значним комплексом спеціальних прийомів і тактичних дій, формування вміння добре орієнтуватися в ігровій обстановці, розвитку фізичних якостей гравців тощо, залежить від якісного планування та реалізації змісту підготовки вихованців саме на початковому етапі [2, 4, 6]. Однак, поширене останнім часом, форсування початкової підготовки вихованців, заснованої на відсутності потрібної теоретичної та достатньої практичної підготовки тренерів, призводить до зниження або повної втрати інтересу у тих, хто займається спортивними іграми [4]. У зв'язку з цим, актуальним є пошук та психологічне обґрунтування нових методик використання емоціональних та загальнодоступних засобів фізичного виховання початківців для підвищення рівня їх всебічної підготовленості.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати психологічні особливості значущості використання рухливих ігор в процесі підготовки вихованців ДЮСШ на етапі початкової підготовки в ігрових видах спорту.

Результати дослідження. Теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури дозволив визначити психологічні засади початкового навчання вихованців у спортивних іграх. Так, вихованці початкових груп навчання ігрових видів спорту мають значний рівень деяких психічних функцій, що обумовлено віком початку занять обраним видом спорту. Одним із головних завдань початкового етапу підготовки вихованців є розвинення фізичних здібностей [2, 6]. В свою чергу, періодам розвитку фізичних якостей спортсмена відповідають необхідні для виконання певних функцій психічні якості [1]. Так, характерною особливістю сприйняття початківців в перший рік навчання є недостатня його диференційованість і цілеспрямованість, вони добре сприймають той об'єкт, який пов'язаний з емоційними переживаннями та має переважно зовнішні ознаки, що впадають в вічі, по яких діти повинні оволодіти поняттям у цілому. Пам'ять у дітей-початківців, звичайно достатньо розвинена: вони легко засвоюють усе нове, конкретне, яскраве. Діти легко запам'ятовують все те, що їм цікаве. У початківців переважає механічне запам'ятовування: вони швидше розуміють і запам'ятовують побачене ніж почуте. Увага має вибіркового характеру і більш спрямована на те, що особливо привабливе для дітей. Утримати увагу на одному об'єкті дуже важко. Обсяг уваги у початківців невеликий. Діти даного віку мають добрі передумови для формування творчого (продуктивного) уявлення, які набувають великого значення на подальших етапах підготовки гравців. У процесі навчально-тренувальних занять у початківців виховується здібність до проявлення волі [6].

Слід також підкреслити, що враховуючи дозрівання систем і функцій організму дитини, завдяки яким стає можливим процес розвиваючого навчання, навчально-тренувальний процес передбачає не тільки багаторазове повторення вправи з метою міцного її засвоєння, але і постійне підвищення вимог до тих, хто займається. Саме такий підхід є основою розвитку фізичних здібностей початківців [5].

У зв'язку з вищезазначеним, згідно досліджень Височіної Н.Л. тренерам-викладачам в роботі з початківцями слід враховувати такі практичні рекомендації:

1. Заняття необхідно проводити в ігровій формі для вироблення у дитини інтересу і отримання задоволення від занять спортом.
2. На цьому етапі важливо сформувати мотивацію до занять спортом, оскільки значна частина перспективних дітей припиняє займатися під час переходу до етапів базової підготовки, що є зоною ризику.
3. Для створення позитивного емоційного настрою юного спортсмена необхідно морально його заохочувати і проявляти до нього увагу [1].

На думку фахівців в області спортивних ігор зміст програмного матеріалу на першому етапі підготовки вихованців у спортивних іграх має включати вправи та ігри, які повинні бути простими і доступними, основним принципом яких має бути: "Давайте подивимося, хто зможе ..." Заняття рекомендується проводити в спокійній манері, уникаючи складних форм навчання і пропонуючи дітям завдання в ігровій формі, а саме широко використовуючи рухливі ігри [2].

На думку В. І. Довбиша та Т. Є. Усової для створення "ігрової обстановки" рекомендується вдаватися до різних так званих ігор-вправ. Використання спрощених технічних прийомів і тактичних дій в таких іграх має, безпосереднє "підвідне" значення до оволодіння ігровими навичками в спортивних іграх [3].

Таким чином, тренер-викладач при застосуванні рухливих ігор під час проведення навчально-тренувального заняття з вихованцями ДЮСШ на етапі початкової підготовки має можливість вирішувати 2 завдання одночасно, а саме з одного боку, використання рухливих ігор викликає інтерес у дітей до гри, сприяє їх розумовому, фізичному, естетичному та

морально-вольовому вихованню, а з другого – це ефективний засіб закріплення ігрових навичок і при звичаювання дітей до ігрових умов [2, 3, 6].

Висновок. Ефективним способом удосконалення планування та проведення навчально-тренувального процесу з вихованцями ДЮСШ відділень з ігрових видів спорту на етапі початкової підготовки є врахування психологічних особливостей значущості широкого використання різноманітних рухливих ігор в процесі підготовки початківців.

1. Височіна НЛ. Психологічне забезпечення у системі підготовки спортсменів в олімпійському спорті. Київ: «Центр учбової літератури»; 2017. 384 с.
2. Гомельский ЕЯ, редактор. Рекомендации при работе с молодыми баскетболистами 6-17 лет: методическое пособие подготовлено Баскетбольной Академией олимпийских чемпионов братьев Гомельских. Москва: Первое сентября; 2009. 96 с.
3. Довбыш ВИ, Усова ТЕ. Подвижные игры в помощь игровым видам спорта. В: Єрмаков СС, редактор. Материали IV міжнародної наукової конференції Проблеми и перспективы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях; 2008 Февр 5; Харьков-Белгород-Красноярск. Харьков: ХГАДИ; 2008. с. 43-5.
4. Лісничка НВ, Чепель ЯВ, Шутова СЄ. Захоплення та спортивні потреби молодших школярів як інформаційна основа для формування мотивації до занять баскетболом. В: XIII Міжнародна студентська конференція «Спорт та сучасне суспільство [Інтернет]; 2020 Квіт 03; Київ. Київ: НУФВСУ; с. 214-9. Доступно: https://uni.sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirka_konferenciyi_03.04.2020_nufvsu_chastyna_1.pdf
5. Омеляненко Ю. Розвиваюча роль навчання в процесі формування рухових здібностей засобами рухливих ігор. В: Львівський державний інститут фізичної культури. Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції, присвяченої 50-літтю ЛДІФК; 1996 Трав 24-26; Львів. Львів: ЛДІФК; 1996. с. 15-6.
6. Поплавський ЛЮ, Маслова ОВ, Безмилов ММ, та ін. Баскетбол: навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладах спортивного профілю. Київ: ММСУ, РНМК, ФБУ; 2019. 165 с.